

 DOI: 10.22124/jol.2024.26981.2457

Research Article

University of Guilan

Iranian association of penal law

Criminal law Research
A Biannual Journal

Vol . 15, No.2, Fall (2024) & Winter 2025(Serial 30)

**The Ideal Model Of Responding To Children And Adolescents' Crimes;
A Case Study Of the Juvenile Court Of Yazd City, Iran, 2022.**

1. Fateme Mohammadi Dahaj,
PhD student in Criminal Law and Criminology, Meybod University, Meybod, Iran.
2. Mohammad Reza Rahmat
Assistant Professor, Faculty of Theology and Islamic Studies, Meybod University, Meybod, Iran.
(Corresponding Author: rahmat@meybod.ac.ir)
3. Nafise Motavalizade
Assistant Professor, Faculty of Theology and Islamic Studies, Meybod University, Meybod, Iran
4. Mohammad Nazarinidushan
Assistant Professor, Faculty of Theology and Islamic Studies, Meybod University, Meybod, Iran

Submit Date:2024/03/09

Accept Date:2024/12/06

Abstract:

Responding to the crimes of children and adolescents by considering their physical, mental and family conditions has an effective role in deterring and preventing the repetition of crimes. There are different models in this regard. The purpose of this research is to identify the best model of responding to the crimes of children and adolescents. For this purpose, welfare models, criminal justice, minimum intervention, restorative justice and risk management models have been examined. The data of this research has been collected through library sources and by studying 100 cases from the Yazd judiciary. Examining these data using a descriptive-analytical method shows that the model of minimum intervention is the dominant model of these cases. It seems that the Juvenile Criminal Court should use a combined response pattern to issue a verdict, which includes a set of useful indicators of different models, and the Yazd Justice Department should provide the necessary platform in this regard by concluding a contract with specialized bodies.

Key Words: *Response Model, Juvenile Crimes, Minimum Intervention Model, Criminal Justice Model, Restorative Justice Model.*

1. Introduction

Crimes committed by children and adolescents are increasing in today's societies, and finding the cause and prevention is one of the solutions to deal with this social problem. How to react to criminals in general and children and teenagers in particular, has a significant impact on reducing crime and rebuilding the future of these people. Different answers are considered in each country according to economic, political, social and cultural conditions. Reactions that have a common goal are placed in certain formats and thus different response models are presented. Studying and examining each subject methodologically provides the possibility to compare the model governing the legislative and judicial criminal policy.

2. Methodology

The research method in terms of the goal and based on the achievement is in the category of developmental research and in terms of data collection, it is the "explanatory content analysis" method. Each unit of analysis in this research is a case with an emphasis on its written judgment. After collecting the information, the data was analyzed through SPSS software. In this research, the data has been analyzed and coded one by one. The statistical population of the current research is the cases of the Yazd, Iran Juvenile Court. 100 cases were randomly selected from the cases with the date of crime 2022 and studied. Data collection in this research was done by attending the Juvenile Court of Yazd city, Iran and studying the cases of this court, and the library sources were used to collect the data for the theoretical foundations of the research.

3. Results and Discussion

According to the studies conducted, there are various types of criminal justice models for children, including criminal justice models (punishment), rehabilitation model (welfare), minimum intervention model, restorative justice model, and risk management model. In this research, the foundations of these models and their prominent and important indicators are determined and these indicators are measured in each case, and it is determined which is the ruling model and the application of these five models in the system of proceedings by judges. Researchers have already investigated and analyzed the basics of these models in the juvenile criminal justice system. What distinguishes this article from the research related to the punishment of children and adolescents is the field study of related cases in the Yazd, Iran judiciary and the proposal of a combined model of responding to crime, which has been neglected before.

By examining articles 88 and 95 of the Islamic Penal Code approved in 2013, it can be said that the legislator has considered a combination of criminal justice, restorative justice and minimum intervention model for children and adolescents. Although by examining the laws, we can find out the pattern governing the legal criminal policy, but this does not mean that the courts also follow the same pattern. Studying the model governing the judicial criminal policy makes it possible to give appropriate answers to the following questions: 1. What is the model of responding to the crimes of children and adolescents in Yazd, Iran Juvenil Court? 2. What is the suitable model of the criminal justice system for children and adolescents considering their physical and mental conditions?

4. Conclusions

According to the determined charts and indicators, the votes issued in relation to the crimes committed by children and adolescents in most cases are in accordance with the model of restorative justice and minimum intervention. In the judgments related to them, in case of conviction, the minimum possible amount has been taken into consideration and in most cases, the execution of the punishment has been suspended and the alternative punishment of imprisonment has been used. Some of the ruling indicators in other models, such as the use of a consultant in the hearing (rehabilitation model) have been used in the case of children and adolescents, but the models of rehabilitation and risk management are not obvious approaches in this court.

It is suggested that the judges of the Juvenile Criminal Court use a combination of response model indicators or a combined response model to punish children and teenagers. In such a way that the positive indicators of each of the models are identified and a combination of them is used in responding according to the conditions of the child or teenager. For example, the risk management

model should be used in connection with the identification of dangerous groups and neighborhoods with the highest rate of crime.

The noteworthy point is that it seems the Juvenile Court of Yazd City, Iran does not pay much attention to the root causes of crime or the treatment of children and adolescents, and referral to counseling and rehabilitation centers is not on the agenda in any of the examined votes. The votes issued are mostly with the approach of punishing and restraining the child, but it is a good suggestion to issue votes that, in addition to punishment, have an educational aspect for better understanding of social issues. In this regard, the consultant's suggestion is educational activity in the Red Crescent and free services. Currently, Yazd Justice does not have a contract with a specific human organization to cooperate in relation to the treatment, counseling and social activities of children and adolescents. As a result, the biggest concern in this regard is the return of the child to the society without treatment or correction, so it is suggested that the Yazd, Iran judiciary, while concluding a contract with competent authorities, provide the conditions for the use of welfare model indicators such as medical and psychiatric services.

5. Selection of References

- Aazami, A., Valek, R., Ponce, A. N., & Zare, H. (2023). Risk and Protective factors and interventions for reducing juvenile delinquency: A systematic review. *Social Sciences*, 12(9),pp 1-18.
- Bergseth, K. J., & Bouffard, J. A. (2013). Examining the effectiveness of a restorative justice program for various types of juvenile offenders. *International journal of offender therapy and comparative criminology*, 57(9),pp 1054-1075.
- Bichler, G., Christie-Merrall, J., & Sechrest, D. (2011). Examining juvenile delinquency within activity space: Building a context for offender travel patterns. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 48(3),pp 472-506.
- Feld, B. C. (1998). Juvenile and criminal justice systems' responses to youth violence. *Crime and Justice*, 24,pp 189-261.
- Gal, T., & Moyal, S. (2011). Juvenile victims in restorative justice: Findings from the reintegrative shaming experiments. *The British Journal of Criminology*, 51(6), pp1014-1034.

Citation:

Mohammadi Dahaj, F & Rahmat, MR& Motavalizade,N& Nazarinidushan,M (2024&2025), “The Ideal Model Of Responding To Children And Adolescents’ Crimes; A Case Study Of the Juvenile Court Of Yazd City, Iran, 2022.”, *Criminal Law Research*, 15(30), pp. 141-157. DOI: 10.22124/jol.2024.26981.2457

Copyright:

Copyright for this article is transferred by the author(s) to the journal, with first publication rights granted to *Criminal Law Research*. This is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

الگوی مطلوب پاسخ‌دهی به جرائم اطفال و نوجوانان؛

مطالعه موردی دادگاه اطفال و نوجوانان شهرستان یزد، سال ۱۴۰۱

۱- فاطمه محمدی دهج ^{ID}

دانشجوی دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی، دانشگاه میبد، میبد، ایران.

۲- محمد رضا رحمت ^{ID}

استادیار دانشکده الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه میبد، میبد، ایران.

۳- نفیسه متولی زاده ^{ID}

استادیار دانشکده الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه میبد، میبد، ایران.

۴- محمد نظری ندوشن ^{ID}

استادیار دانشکده الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه میبد، میبد، ایران.

✉rahmat@meybod.ac.ir

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۹/۱۶

تاریخ ارسال: ۱۴۰۲/۱۲/۱۹

چکیده:

پاسخ‌دهی به جرائم اطفال و نوجوانان با در نظر گرفتن شرایط جسمی، روحی و خانوادگی آنان، نقش مؤثری در بازدارندگی و جلوگیری از تکرار جرم دارد. الگوهای متفاوتی در این رابطه وجود دارد. هدف از پژوهش حاضر، شناسایی بهترین الگو برای پاسخ‌دهی به جرائم اطفال و نوجوانان است. بدین منظور از میان الگوهای موجود، الگوهای رفاه، عدالت کیفری، حداقل مداخله، عدالت ترمیمی و مدیریت خطربررسی شده است. داده‌های این تحقیق از طریق منابع کتابخانه‌ای و با مطالعه ۱۰۰ پرونده از دادگستری یزد جمع‌آوری شده است. بررسی این داده‌ها به روش توصیفی-تحلیلی نشان می‌دهد که الگوی حداقل مداخله، الگوی غالب این پرونده‌ها بوده است. به نظر می‌رسد که دادگاه کیفری اطفال باید برای صدور حکم، از الگوی پاسخ‌دهی ترکیبی استفاده کنند که مجموعه‌ای از شاخص‌های مفید الگوهای مختلف را در بردارد.

واژگان کلیدی: الگوی پاسخ‌دهی، جرائم اطفال، الگوی حداقل مداخله، الگوی عدالت کیفری، الگوی عدالت ترمیمی، الگوی بازپروری، الگوی مدیریت خطر.

مقدمه

ارتکاب جرائم اطفال و نوجوانان در جوامع کنونی رو به ازدیاد است و علت یابی و پیشگیری یکی از راه حل های مقابله با این معضل اجتماعی است. در هر کشور بنا بر شرایط اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی پاسخ های متفاوتی در نظر گرفته می شود. واکنش هایی که هدف مشترکی دارند در قالب های معینی قرار می گیرند و بدین ترتیب الگوهای پاسخ دهی متفاوتی ارائه شده است. تا پیش از سال ۱۳۳۸، حتی نظام قضایی خردسالان و بزرگسالان از هم منفک نبود. اگرچه قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰ نیز تمهیدات ویژه ای برای اطفال نداشت اما قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ و قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۴ توجه خاصی به بحث اطفال و نوجوانان اختصاص داد. با بررسی مواد ۸۸ و ۹۵ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ می توان گفت قانون گذار ترکیبی از الگوی عدالت کیفری، عدالت ترمیمی و حداقل مداخله را درباره اطفال و نوجوانان، مدنظر قرار داده است. با این توضیح که در سنین پایین تر و مجازات تعزیری، رد پای عدالت ترمیمی و حداقل مداخله پررنگ تر است ولی با افزایش سن و در جرائم حدی و قصاص، الهام گرفتن از الگوی عدالت کیفری نمایان تر می گردد. اگرچه با بررسی قوانین می توانیم به الگوی حاکم بر سیاست جنایی تقنینی پی ببریم اما این بدان معنی نیست که دادگاه ها نیز از همان الگو پیروی کنند. انواع الگوهای عدالت کیفری اطفال شامل الگوهای عدالت کیفری (سزادهی)، الگوی بازپروری (رفاه)، الگوی حداقل مداخله، الگوی عدالت ترمیمی و الگوی مدیریت خطر هستند. در این پژوهش مبانی این الگوها و شاخص های بارز و مهم آن تعیین و این شاخص ها در هر پرونده سنجیده می شود و الگوی حاکم و کاربست این پنج الگو توسط قضات در سیستم دادرسی و رسیدگی تعیین می گردد. گاه ممکن است قانون چندی پاسخ را برای ارتکاب یک رفتار مدنظر قرار دهد اما قضات از میان این پاسخ ها تمایل به انتخاب دسته ای از پاسخ ها داشته باشند. بررسی این موضوع ضمن تبیین الگوی حاکم در رویه قضایی، جهت عملکرد بهتر دستگاه قضایی ضروری به نظر می رسد و سبب ارتقا یا تصحیح رویه موجود خواهد شد. بنابراین مطالعه الگوی حاکم بر سیاست جنایی قضایی این امکان را فراهم می کند که به سؤالات زیر پاسخ مناسب داده شود. ۱. پاسخ دهی به جرائم کودکان و نوجوانان در دادگاه اطفال شهرستان یزد مبتنی بر چه الگو یا الگوهایی است؟ ۲. چه الگویی برای نظام عدالت کیفری اطفال و نوجوانان با توجه به شرایط جسمی و روحی ایشان مناسب است؟ جهت پاسخ به پرسش های بالا، در پژوهش حاضر تعداد ۱۰۰ پرونده به صورت انتخاب تصادفی از میان پرونده های شعبه دادگاه اطفال و نوجوانان یزد در سال ۱۴۰۱ مورد بررسی قرار گرفته است. بنابراین تمام پرونده ها دارای شماره پرونده ۱۴۰۱ هستند. مطالعه پرونده در دادگاه کیفری یک از آن رو که اجازه مطالعه پرونده های موجود در آن شعبه توسط قضات صادر نشد؛ با محدودیت مواجه است. اکثر پرونده های مرتبط با نوجوانان بالغ مربوط به جرائم جنسی نظیر لواط است و تصمیم قضات آن بود که محتویات این پرونده ها در اختیار اشخاص ثالث قرار نگیرد. در مرحله دادرسی نیز هیچ حکمی صادر نمی شود. لذا تمام ۱۰۰ پرونده از دادگاه اطفال و نوجوانان یزد انتخاب گردید. جامعه آماری پژوهش حاضر، پرونده های دادگاه اطفال و نوجوانان یزد با زمان وقوع جرم ۱۴۰۱ است. جز آنچه که مطابق ماده ۳۰۲ و ۳۱۵ قانون آیین دادرسی کیفری در صلاحیت دادگاه کیفری یک ویژه رسیدگی به جرائم اطفال و نوجوانان است؛ به دیگر جرائم اطفال و نوجوانان پس از انجام تحقیقات مقدماتی در دادگاه اطفال و نوجوانان رسیدگی می شود. روش پژوهش از لحاظ هدف و بر مبنای دستاورد در زمره پژوهش های توسعه ای و از لحاظ گردآوری داده ها روش «تحلیل محتوای تبیینی» است. هر واحد تحلیل در این پژوهش یک پرونده با تأکید بر دادنامه آن است. پس از گردآوری اطلاعات، داده ها، از طریق نرم افزار SPSS مورد تحلیل قرار گرفت.

پژوهشگرانی پیش‌ازین به بررسی و تحلیل مبانی این الگوها در نظام عدالت کیفری اطفال پرداخته‌اند. آنچه مقاله حاضر را از تحقیقات مربوط به کیفردهی به اطفال و نوجوانان متمایز می‌سازد؛ مطالعه میدانی پرونده‌های مرتبط در دادگستری یزد و پیشنهاد الگوی ترکیبی پاسخ‌دهی به جرم است که پیش‌ازین مغفول مانده است^۱

۱. الگوهای پاسخ‌دهی به جرائم اطفال و نوجوانان

گونگونگی پاسخ‌دهی به جرائم اطفال و نوجوانان با توجه به سیاست‌گذاری‌های متفاوت، منجر به ایجاد گونه‌های متفاوت پاسخ‌دهی شده است. در بخش حاضر این رویکردها بررسی خواهند شد.

۱.۱. رویکرد رفاه و بازپرورانه

جرم و انحراف، مهم‌ترین ارزش‌های اجتماع مانند امنیت جامعه، نظم عمومی، حقوق بزه‌دیدگان و بقای انسان‌ها را دست خوش تهدید یا آسیب می‌کنند و از نظر عقلانی، باید با پاسخی درست مواجه شوند (شریعتی نیا، آقابابایی، ۱۴۰۳، ۱۰۱).

مطابق الگوی رفاه، ارتکاب جرم از وضعیت اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی نشأت می‌گیرد. به این معنا که عدم دسترسی به امکانات ضروری برای تعلیم، تربیت و تعالی و به‌طور کلی وجود موانع ساختاری، زمینه نقض هنجارها و ارزش‌های اجتماعی را فراهم می‌آورد. مطابق این رویکرد، دستگاه عدالت کیفری با در نظر گرفتن مصالح عالیه طفل، بیشتر نقش حمایت‌کننده دارد تا کیفر دهنده و مجازات‌گر. بنابراین رسیدگی به اقدامات معارض قانون اطفال در دادگاه‌ها به‌عنوان آخرین و ناگزیرترین راه در نظر گرفته می‌شود. این رویکرد مداخله‌ی زودرس پیش از وقوع جرم را در موارد وخیم موجه می‌داند (غلامی، ۱۳۹۲: ۹۳).

در قانون مجازات اسلامی، فصل مستقلی برای مجازات و اقدامات تأمینی و تربیتی اطفال و نوجوانان در نظر گرفته شد و مطابق ماده‌ی ۸۸ این قانون، اقداماتی نظیر معرفی طفل یا نوجوان به مددکار اجتماعی یا روانشناس و دیگر متخصصان و فرستادن طفل یا نوجوان به یک مؤسسه آموزشی و فرهنگی به‌منظور تحصیل یا حرفه‌آموزی، الزام جهت ترک اعتیاد، جلوگیری از معاشرت و ارتباط مضر طفل یا نوجوان با اشخاص به تشخیص دادگاه، جلوگیری از رفت‌وآمد طفل یا نوجوان به محل‌های معین برای اطفال و نوجوانان ۹ تا ۱۵ ساله در نظر گرفته شده است که نشان‌دهنده توجه قانون‌گذار به الگوی رفاه و بازپروری در جرائم اطفال است.

استفاده از شاخص‌های الگوی بازپروری منجر به فردی شدن پاسخ‌ها و متنوع و طیفی شدن آن‌ها می‌گردد. فردی‌سازی پاسخ‌ها این فرصت را فراهم می‌آورد تا کودکان و نوجوانان حق برخورداری از متناسب‌ترین پاسخ‌ها را با توجه به شرایط خاص و منحصر به فرد خویش، داشته باشند. قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ و بالأخص ماده‌ی ۸۸ این قانون، اختیارات بیشتری به قضات دادگاه اطفال و نوجوانان در رابطه با استفاده از طیف متنوعی از پاسخ‌ها نظیر معرفی و همکاری با روانشناس یا مددکار اجتماعی، داده است. تشکیل پرونده شخصیت مطابق ماده ۲۰۳ و ۲۸۶ قانون آیین دادرسی کیفری، از جمله پیشرفت‌های قابل توجه

۱. برای مطالعه ی بیشتر مراجعه شود به حسین غلامی در سال ۱۳۹۲ مقاله‌ای تحت عنوان «الگو یا گونه های عدالت کیفری اطفال» را در مجله آموزه‌های حقوق کیفری به چاپ رسانده اند که در آن الگوهای موجود در زمینه پاسخ دهی به اطفال به شیوه ی نظری بررسی شده است. فرناز رجبی و نسرین مهرا مقاله‌ای تحت عنوان پاسخ‌دهی به بزه‌کاری کودکان و نوجوانان، تخمینی یا ترمیمی، در فصلنامه تحقیقات حقوق خصوصی و کیفری به چاپ رسانده اند که از زاویه رویکرد عدالت تخمینی و ترمیمی به بزه‌کاری اطفال پاسخ می‌دهد که صدالبته پژوهش ایشان یک تحقیق و مطالعه ی میدانی نیست. امیرحسین نیازپور، در سال ۱۳۸۹ مقاله‌ای تحت عنوان پاسخ‌های عدالت کیفری ایران به بزهکاری اطفال در فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم به چاپ رسانده اند که با رویکردی نظری، پاسخ های عدالت کیفری به بزهکاری اطفال را از منظر تقنین بررسی کرده و پژوهش ایشان به مرحله پاسخ دهی قضایی و مطالعه تجربی، توجهی نشان نداده است. هوشنگ آبروشن و علیرضا سایبانی در سال ۱۴۰۱ مقاله ای تحت عنوان جنبه‌های الگوی عدالت کیفری در پاسخ به بزهکاری اطفال و نوجوانان در نشریه تحقیقات حقوقی، منتشر کرده‌اند که در آن الگوهای موجود به‌صورت نظری مطالعه شده است.

حقوق کیفری مدرن است. بنابراین با اعطای میدان عمل گسترده‌تر به قضات، شانس انتخاب پاسخ مناسب با شخصیت کودک افزایش می‌یابد (شاملو، حسینی، ۱۳۹۹، ۷۸-۷۹).

در این رویکرد، پاسخ‌ها با توجه به ویژگی‌های فردی، نیازها، ضعف‌ها و شرایط خانوادگی اطفال و نوجوانان داده می‌شود. در این صورت است که می‌توان به مفید بودن نتایج این قبیل برنامه‌ها امیدوار بود (رجبی، مهرا، ۱۳۹۶: ۹۳).

در کشورهای با درآمد سرانه بالا نظیر انگلستان، سرویس پزشکی و روان‌پزشکی اطفال تأسیس شده است. روان‌پزشکی قانونی نقش‌های متعددی راجع به سلامت روان، من جمله سرپرستی کودک، خانواده و دادگاه‌های آموزشی را به عهده گرفته است. این تأسیسات، آگاهی از عوامل اساسی و محیطی اثرگذار بر بزهکاری اطفال و نوجوانان را ارتقا داده است. اهمیت نهادی چون روان‌پزشکی قانونی، زمانی افزایش یافت که تحقیقات نشان داد؛ نوجوانان دارای مشکلات روانی و ذهنی به نحو قابل توجهی بیشتر از دیگر هم‌تایان خود، مرتکب جرم و جنایت می‌گردند (Young, Greer & Church, 2017, p24).

۱.۲. الگوی عدالت کیفری

قانون‌گذار در ماده ۱۴۷ قانون مجازات اسلامی با استناد به نظر مشهور فقها، سنی را برای شروع بلوغ در دختران و پسران تعیین نموده است و فرض را بر این گذاشته است که شخص با رسیدن به این سن از توانایی عقلی کامل برخوردار شده و دارای مسئولیت کیفری است (اردبیلی، ۱۳۹۴: ۱۹۹). به نظر می‌رسد؛ کلید فهم کودک و آغاز و پایان زمان کودکی در حقوق کیفری ایران فهم کلمه بلوغ و تبیین مسئله رشد باشد. بلوغ را می‌توان به عقلی و جنسی/جسمی تقسیم نمود. بلوغ عقلی یعنی آن‌که فرد خوب و بد را از هم تمییز دهد و بتواند اوامر و نواهی قانون‌گذار را درک کند. در مقابل، بلوغ جنسی یعنی آن‌که فرد توانایی تولیدمثل داشته باشد (اسماعیل ذبیحی، ۱۳۹۷: ۴۶). ماده ۱۴۷ قانون مجازات اسلامی، بدون در نظر گرفتن شرایط خاص هر فرد، سن بلوغ را برای پسران ۱۵ سال و برای دختران ۹ سال تمام قمری تعیین نموده است. با این حال به رفتار مجرمانه افراد نابالغی که سن ایشان بین ۹ تا ۱۵ سال باشد؛ با اقدامات تأمینی و تربیتی پاسخ داده خواهد شد (زمانی، ۱۳۹۴: ۶۶).

این سؤال ساده که آیا باید با یک نوجوان به مانند یک مجرم بزرگسال، برخورد کرد یا خیر؛ معضلات نظری و عملی دشواری را ایجاد می‌کند و تعیین‌کننده الگوی اتخاذ شده جهت پاسخ‌دهی به اطفال و نوجوانان است. به‌عنوان مثال، قانون معافیت قضایی در آمریکا قاضی را ملزم می‌کند در رابطه با اینکه نوجوان قابل اصلاح و درمان است یا آنکه تهدیدی برای جامعه است؛ اعلام نظر و سپس مطابق آن در رابطه با کیفر، تصمیم‌گیری کند (Feld, 1998, 190).

نظریاتی که به‌عنوان عدالت سنتی یا کلاسیک مطرح است؛ به دودسته عدالت سزا دهنده و بازپرورانه تقسیم می‌گردد. عدالت سزادهنده دربرگیرنده ارزش‌ها، اهداف، دیدگاه‌ها و فرضیه‌هایی است که بر کیفر و جنبه تنبیهی آن تأکید دارد. این دیدگاه قدیمی‌ترین الگوی پاسخ‌دهی و با رویکردی گذشته‌نگر است. بدی باید با بدی پاسخ داده شود و بزهکار به علت نقض هنجارهای جامعه باید مجازات گردد؛ بی‌آنکه آینده وی اهمیت داشته باشد. به‌واسطه ارتکاب جرم تعادل در جامعه به‌هم‌خورده است؛ پس، نظام عدالت کیفری رنجی برابر با جرم ارتکاب یافته را بر مرتکب تحمیل می‌کند و مجدداً تعادل از دست‌رفته را بازمی‌گرداند (نیاز پور، ۱۳۸۹: ۵۶).

در حقوق کیفری ایران الگوهای پاسخ‌دهی سنتی کیفری، مبتنی بر توان‌گیری، سزادهی، سرکوبگری و بازدارندگی برای پاسخ‌دهی به کودکان و نوجوانان بزهکار به رسمیت شناخته شده است. باوجود تأکید بر استفاده کم از واکنش‌های سالب آزادی، در بسیاری از آرای قضایی، مقرر می‌شود که اطفال و نوجوانان بزهکار به کانون اصلاح و تربیت سپرده شوند (غلامی، مؤذن زادگان، زائری، ۱۳۹۸: ۱۸۶). تأکید بر استفاده محدود از مجازات سالب آزادی، به معنای توصیه به بازگرداندن طفل یا نوجوان به محیط خانه در همه‌ی موارد نیز نیست.

در مواردی نگهداری طفل در محیط خانواده نه تنها مفید نیست و بالعکس موجبی از موجبات تکرار جرم و آسیب‌های بیشتر به طفل یا نوجوان است. لذا در این موارد تحویل فرد به اشخاص حقیقی و حقوقی صلاحیت‌دار توصیه می‌گردد (Aazami, et al, 2023, p2) یکی از تحقیقات صورت گرفته در کشور ترکیه، بین محل زندگی فرد و ویژگی اشخاص مرتبط با وی، با ارتکاب جرائم مخدر رابطه‌ای مستقیم وجود دارد. بنابراین خانه‌های مناسب برای نگهداری اطفال در نظر گرفته شده است تا ضمن دورنگه داشتن طفل از محیط جرم‌زا، محیط امن خانه را برای وی شبیه‌سازی نماید (Eker, 2010, 101-102). مطالعات مشابه انجام گرفته بر روی ۲۵۶۳ نوجوان بزه‌کار در کالیفرنیا آمریکا نیز تأییدی بر این موضوع است (Bichler, Merrall, Sechrest, 2011, 472).

در خصوص جرائم تعزیری اشخاص بین ۱۵ تا ۱۸ سال الگوی عدالت ترمیمی و عدالت کیفری جنبه غالب دارد. بدین شرح که قانون‌گذار مطابق مواد ۸۸ تا ۹۲ قانون مجازات اسلامی، جرائم تعزیری را در ۸ درجه تقسیم و برای هر یک از موارد ۸ گانه تصمیماتی را با توجه به سن اطفال و نوجوانان، تعیین کرده است؛ بنابراین باید گفت در این قسمت غلبه با الگوی عدالت کیفری است در عین حال در خصوص سایر جرائم یعنی جرائم مشمول دیات قصاص و حدود الگوی غالب، مدل عدالت کیفری است و در تحلیل این رویکرد باید گفت اتخاذ این شیوه بیشتر از آنکه به سن بزه‌کار یا اهمیت جرم مرتبط باشد مبتنی بر آموزه‌های فقهی است (آبروشن، سایانی: ۱۴۰۱، ۱۲۴).

رویکرد سزاگرایی به صورت کلی با انتقادهای متعددی مواجه است. از جمله اینکه این رویکرد علت وقوع بزه و شرایط بزه‌کار را ریشه‌یابی نمی‌کند و آزادی فرد در ارتکاب بزه را مفروض می‌پندارد و توجه خود را بر اصل تناسب بین بزه ارتکابی و پاسخ‌داده شده؛ معطوف می‌نماید (بیگی، شهرانی، ۱۳۹۷: ۱۶۳-۱۶۵).

۱.۳. الگوی عدالت ترمیمی

رویکرد عدالت ترمیمی از اوایل دهه ۱۹۷۰ میلادی کم‌کم مورد توجه برخی کشورهای جهان از جمله کانادا قرار گرفت و لکن سه دهه بعد در آمریکا و دیگر کشورها گسترش پیدا کرد. در ابتدا توجه ویژه این رویکرد بر جرائم کم‌اهمیت بود و بر مواردی نظیر توجه به مسئولیت مرتکبان جرم و استفاده از جامعه محلی در فرایند بررسی و کیفردهی تأکید می‌کرد. این الگو، ارتکاب بزه را پیش از آنکه نقض قانون کیفری تلقی کند؛ نقض ارتباط میان فردی و گسست روابط انسانی در نظر می‌گیرد. رویکرد عدالت ترمیمی، زندگی اجتماعی انسان‌ها را بزه‌دیده اصلی پس از وقوع جرم می‌داند. شاخص مورد توجه این دیدگاه، اتفاقی است که در نتیجه وقوع جرم بر بزه‌دیده و روابط او و یا نسبت به جامعه رخ می‌دهد (Bergseth, Bouffard, 2013, 1055).

یکی از ویژگی‌های اصلی فرایند عدالت ترمیمی، شرکت داوطلبانه بزه‌دیده و بزه‌کار در فرایند رسیدگی است. عدالت ترمیمی ترجیح می‌دهد؛ واکنش به بزه در اولین لحظه ممکن انجام شود و این پاسخ، با حداکثر میزان همکاری داوطلبانه صورت گیرد. لذا مبنای اصلی این دیدگاه گفتگوست نه محاکمه و بزه‌کار در حضور آنانی که برای وی محترم و مورد اعتماد هستند؛ ضمن آگاهی از آثار سوء رفتار ارتکابی‌اش و پذیرش آثار آن، مطابق شرمساری بازپذیرکننده در پی جبران برمی‌آید (Gal, Moyal, 2011, 1014). تونی مارشال در تعریف عدالت ترمیمی می‌نویسد: «عدالت ترمیمی پاسخ و واکنشی است به بزه که بر ترمیم و جبران خسارت‌های بزه دیده تأکید و تمرکز دارد. همچنین این روش بزه‌کار را نسبت به آسیب و خساراتی که به وجود آورده است، مسئولیت‌پذیر می‌کند و آشتی را در میان گروه‌ها به وجود می‌آورد» (Marshall, 1999, 1).

این رویکرد رفته‌رفته جایگاه ویژه‌ای در سیستم قضایی و قانونی کشورهای مختلف باز کرده است. به‌عنوان مثال در کشور اندونزی قانون شماره ۱۱، مصوب سال ۲۰۱۲، رویکرد عدالت ترمیمی را در رابطه با کودکان بزه‌کار، به یک امر ضروری تبدیل کرده است. این قانون، این امکان را برای مجریان قانون فراهم می‌کند تا از مجازات مجرمان نوجوان، مشروط به دو شرط، اجتناب کنند:

۱- مجازات جرم ارتکاب یافته، کمتر از هفت سال باشد. ۲- مرتکب دارای سابقه‌ی ارتکاب جرم و تکرار آن نباشد (Jufri, Nazeri, Dhanapal, 2019, 167).

عدالت ترمیمی، مفهوم جرم و مجرم را به نحو متفاوتی تعریف می‌کند. این دیدگاه با استفاده از فرایندهای قضایی در رابطه با تمامی بزه‌های ارتكابی مخالف است و آن را در خصوص برخی از جرائم تجویز می‌کند. مطابق این دیدگاه اقرار ناشی از شرم باز پذیرنده بسیار ارزشمندتر از اقرار ناشی از شکنجه و تهدید است. (میر نقی زاده، صفری، ۱۳۹۶: ۲۰۳-۲۰۴). علاوه بر آن اجرای عدالت ترمیمی هزینه‌های کمتری به‌ویژه در دیگر کشورها، نسبت به عدالت کیفری، دارد و همچنین با افزایش تمرکز بر قربانی و جامعه به‌طور کلی با ارائه بیشتر پاسخ مناسب با جرم و توانایی منحصر به فرد نوجوانان، آثار کارآمدتری نسبت به دیگر پاسخ‌ها دارد (Tsui, 2014, 665).

در کشور ما نیز به این رویکرد با تصویب قوانین مجازات اسلامی و قانون آیین دادرسی کیفری جدید، روی خوش نشان داده شد. مطابق ماده ۸۲ قانون آیین دادرسی کیفری و آیین‌نامه میانجی‌گری در امور کیفری که بر مبنای دیدگاه ترمیمی به تصویب رسیده است؛ میانجی‌گری تنها در جرائم ۸ تا ۸ قابل اعمال است. مطابق ماده یک این آیین‌نامه، میانجی‌گری «مجموعه اقداماتی است که طی آن با مدیریت میانجیگر، طرفین برای حل و فصل اختلاف کیفری با یکدیگر به گفتگو و تبادل نظر پرداخته، در صورت حصول توافق، موافقت‌نامه‌ای را تنظیم و برای مقام قضایی مربوط ارسال می‌شود» است. مطابق ماده فوق‌الذکر، در موارد ارجاع موضوع به میانجی‌گری، اگر شاکی گذشت کند و موضوع از جرائم قابل گذشت باشد؛ تعقیب موقوف می‌شود. در سایر موارد، اگر شاکی گذشت کند یا خسارت او جبران شود و یا راجع به پرداخت آن توافق حاصل شود و متهم فاقد سابقه محکومیت مؤثر کیفری باشد؛ مقام قضائی می‌تواند پس از اخذ موافقت متهم، تعقیب وی را از شش ماه تا دو سال معلق کند.

۱.۴. الگوی حداقل مداخله

یکی از مبانی مشهور اصل حداقل مداخله نظریه جمهوری خواه است. این نظریه حدود مرزها را محترم می‌شمارد و مداخله‌ی حداقلی در زندگی اشخاص را از وظایف نظام جزایی می‌داند. نظریه‌ی جمهوری خواه با چهار فرض اقتضار، نظارت بر قدرت، نکوهش و پیوند دوباره از عملکرد نظام کیفری دفاع می‌کند که از آن میان اصل اقتضار اهمیتی ویژه دارد و پایه و اساس رویکرد حداقل مداخله در امور کیفری است (وایت، هینز، ۱۳۹۵: ۳۷۳-۳۷۴). مطابق اصل حداقل مداخله، جهت جلوگیری از تورم کیفری در مرحله‌ی تقنین و کیفردهی، توسل به حقوق جزایی در حداقل موارد ضروری و به‌عنوان آخرین ابزار در نظر گرفته شده است. مطابق دیدگاه برجسب‌زنی توسعه قلمرو عدالت کیفری باعث می‌شود به شهروندان اتهام وارد شود و جامعه عادی به جامعه محکومان تبدیل شود. مطابق این رویکرد ابزارهای غیر کیفری وسایل مناسب‌تری برای کنترل رفتارهای شهروندان هستند (غلامی، ۱۳۹۲: ۹۶). عدم توجه به نظریه برجسب‌زنی و اصل حداقل مداخله موجب افزایش تعداد جرائم ارتكابی است. زیرا هرچه سن مسئولیت کیفری پایین‌تر باشد؛ امکان تبدیل نوجوان بزهکار به مجرم در بزرگسالی، افزایش پیدا می‌کند (آبروشن، سایبانی: ۱۴۰۱، ۱۲۴).

تصویب قانون کاهش حبس در سال ۱۳۹۹ نشانگر تمایل بیشتر قانون‌گذار به رویکرد حداقل مداخله را دارد. مطابق تبصره ۲ ماده این قانون صدور حکم به مجازات بیش از حداقل حبس، نیازمند دلیل و توجیه قانونی است. مواد ۸۸ تا ۹۴ قانون مجازات نیز به‌وضوح نمایانگر تمایل قانونگذار به استفاده از مجازات در موارد ضروری و تمسک به نهادهای غیر کیفری جهت پاسخ‌دهی به جرائم اطفال و نوجوانان را دارد. همچنین مطابق مواد ۹۰، ۹۳ و ۹۴ قانون مجازات اسلامی نهادهایی چون تعویق صدور حکم و تعلیق اجرای مجازات و امکان تجدیدنظر در مجازات نگهداری در قانون اصلاح و تربیت پیش‌بینی شده است که خود نشانگر این تمایل است.

۱.۵. الگوی مدیریت خطر

الگوی مدیریت خطر بر پیشگیری خنثی‌کننده ارتكاب جرم توسط اطفال و نوجوانان تأکید دارد و با این روش سعی در کنترل میزان بزه و بزه‌کاری دارد. در نظر اندیشمندان این دیدگاه، جبران آسیب یا ضرر وارده بر بزه‌دیده و مسئولیت‌های بزهکار تنها از جهت کاهش میزان بزه یا خطر تکرار آن می‌تواند واجد اهمیت باشد. این رویکرد بر این باور است که ارتقای سرعت در رسیدگی به

بزه‌کاری و مداخله‌ی بیشتر مساوی با کارایی بیشتر دستگاه قضایی است. هدف اصلی الگوی مدیریت خطر از این دخالت زودهنگام در اقدامات مجرمانه و حتی رفتارهای نامطلوب، پیشگیری از رخداد بزه است. دامنه‌ی این دخالت نظام عدالت کیفری به قبل از تولد فرد، مراحل رشد و بلوغ، تربیت خانواده، دوران مدرسه و ... نیز گسترش پیدا می‌کند (غلامی، ۱۳۹۲: ۱۰۳).

این رویکرد به دنبال ایجاد تغییر در کودکان بزهکار نیست؛ بلکه جهت جلوگیری از وقوع جرم و افزایش سرعت رسیدگی در پی دخالت زودهنگام در رابطه با امور کودکان، کاهش سن مسئولیت کیفری است (نادی، بابایی، غلامی، حاجی تبار فیروز جانی، اسماعیلی، ۱۳۹۹، ۱۷۹-۱۷۸).

در کشورهایی نظیر آمریکا ابزارهای سنجش خطر بر دو دیدگاه، استوار است. دیدگاه اول بر الگوریتم‌های آماری و دیدگاه دیگر بر تجربه‌های حرفه‌ای مبتنی است. هرچند هر دو دیدگاه دارای طرفدارانی هستند و لکن دیدگاه اول معتبرتر است. در این دیدگاه میزان خطر تمایل به جرم و جنایت در افراد ۱۲ تا ۱۸ سال با مواردی نظیر سوابق آسیب به خود، خودکشی، رها شدن توسط والدین، مصرف مواد مخدر، سابقه سوءاستفاده جنسی و تجربه‌ی بزه‌دیدگی تعیین می‌گردد. برای ارزیابی دقیق‌تر به میزان شکنندگی و آسیب‌پذیری فرد و محیط پیرامون وی نیز توجه می‌شود. در نهایت برای سنجش میزان موفقیت برنامه‌های مرتبط با ارزیابی ریسک، عوامل تقویت‌کننده و تضعیف‌کننده‌ی ریسک را دسته‌بندی می‌کنند. با این روش در یک برنامه‌ی جامع عوامل خطر را طی چند هفته یا چند ماه کاهش داده و خطر تکرار جرم در نوجوان را به حداقل می‌رسانند (Singh, Desmarais, Sellers, Hylton, Tirotti, Van Dorn, 2014, 3).

همچنین در این کشور، اجرای الگوی مدیریت خطر، با شکلی جدید مورد استقبال قرار گرفته است. مطابق این رویکرد جدید، اطفال و نوجوانان پرخطر تفاوت زیادی با دیگر بزهکاران نوجوان ندارند لذا به‌جای شناسایی و محدود کردن این گروه پرخطر در محل‌های مشخص، با بهبود وضعیت رفاهی و اجتماعی ایشان، باید آن‌ها را درمان کرد (Skee, Scott, Mulvey, 2014, 734).

اعتقاد به نظم و قانون و سرعت در فرایند رسیدگی، کنترل رفتار شهروندان حتی اشخاص زیر سن مسئولیت کیفری مطلق از دیگر آثار الگوی مدیریت خطر است. چنان‌که گاه دیده می‌شود سن مسئولیت کیفری مطلق کاهش می‌یابد یا حتی نادیده گرفته می‌شود. در همین راستا جرائم مهم اطفال و نوجوانان در محاکم بزرگسالان رسیدگی می‌شود نه در محاکم اختصاصی اطفال. همچنین سیاست تسامح صفر موجب شده است گاهی جرائم خفیف با واکنش شدید روبه‌رو شود (آبروشن، سایبانی: ۱۴۰۱، ۱۱۹).

مطابق ماده ۹۵ قانون مجازات اسلامی «محکومیت‌های کیفری اطفال و نوجوانان فاقد آثار کیفری است». همچنین قانون‌گذار هیچ مقرره‌ای در ارتباط با کنترل اطفال و نوجوانان یا برخورد با ایشان قبل از ۹ سال به تصویب نرسانده است. مضاف بر آن مطابق ماده ۱۳۸ قانون فوق‌الذکر، مجازات تعزیری اطفال و نوجوانان مشمول مقررات تشدید مجازات به علت تکرار جرم نمی‌گردد. همه موارد فوق نشانگر آن است که الگوی مدیریت خطر، فعلاً در قوانین و رویه قضایی رسیدگی به جرایم اطفال و نوجوانان، جایگاه خاصی ندارد.

۲. روش تحقیق

روش پژوهش از لحاظ هدف و بر مبنای دستاورد در زمره پژوهش‌های توسعه‌ای و از لحاظ گردآوری داده‌ها روش «تحلیل محتوای تبیینی» است. هر واحد تحلیل در این پژوهش یک پرونده با تأکید بر دادنامه آن است. پس از گردآوری اطلاعات، داده‌ها، از طریق نرم‌افزار SPSS تحلیل شد روش تحلیل محتوا دارای مراحل نظیر جست‌وجوی اطلاعات، بررسی و مطالعه منابع، استخراج متغیرها و تدوین دستورالعمل کدگذاری، ورود اطلاعات به رایانه، پردازش، ترسیم و توصیف جداول و در نهایت گزارش‌نویسی است. روش تحلیل محتوا دارای ویژگی‌هایی هست که برای پرهیز از اطاله کلام بدون ذکر توضیح، نامبرده می‌شود. عینیت، نظام‌مند بودن، کمیت و آشکارا بودن از ویژگی‌های این روش محسوب می‌شوند. (زائری، ۱۳۹۷: ۲۴-۲۳).

در این پژوهش، داده‌ها یک‌به‌یک تحلیل و کدگذاری شده که نتیجه آن ایجاد مفاهیم و مقوله‌های متعدد بوده است. این کدگذاری گونه‌ای از تحلیل محتوا به شمار می‌رود که به استخراج عبارات و واژه‌های کلیدی و تکرارپذیر می‌پردازد. جامعه آماری

پژوهش حاضر، پرونده‌های دادگاه اطفال و نوجوانان یزد با زمان وقوع جرم ۱۴۰۱ است. ۱۰۰ پرونده به صورت تصادفی، از میان پرونده‌های با تاریخ وقوع جرم ۱۴۰۱؛ انتخاب و مورد مطالعه قرار گرفت. تمامی این ۱۰۰ پرونده از پرونده‌های منتج به صدور رأی در دادگاه اطفال و نوجوانان یزد انتخاب شده است. گردآوری اطلاعات در این پژوهش از طریق حضور در دادگاه اطفال و نوجوانان یزد و مطالعه پرونده‌های این دادگاه صورت پذیرفت و برای جمع‌آوری اطلاعات قسمت مبانی نظری پژوهش از منابع کتابخانه‌ای استفاده شد.

با استفاده از مبانی نظری بخش اول، جدول و نمودار کدگذاری تهیه شد. لازم به ذکر است که به مسئولان ذی‌ربط اطمینان داده شد که تمام این اطلاعات بدون ذکر نام و نشانی اشخاص و با رعایت اصل محرمانه بودن اطلاعات در تمام مراحل پژوهش مورد استفاده قرار می‌گیرد. در بخش سوم با توجه به کد برگه، ۱۰۰ پرونده بررسی و سپس با استفاده از نرم‌افزار Spsس مورد تجزیه قرار گرفت. حاصل این تجزیه در بخش سوم در قالب فراوانی سال، شعبه، سن، جنس، جرائم اتهامی، نوع مجازات، پاسخ به جرائم تعزیری اطفال ۹ تا ۱۵ سال، پاسخ به جرائم تعزیری نوجوانان ۱۵ تا ۱۸ سال، شاخص‌های الگوی بازپروری، الگو عدالت کیفری، الگوی حداقل مداخله، الگوی عدالت ترمیمی، الگوی مدیریت خطر بیان شده است. سپس بر اساس تجزیه و اطلاعات به دست آمده به تحلیل هر یک از الگوها پرداختیم.

۳. یافته‌های تحقیق

بخش حاضر به دو مبحث یافته‌های توصیفی و یافته‌های تحلیلی تقسیم شده است که در هر بخش به تفکیک به توصیف و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده؛ خواهیم پرداخت.

۳.۱. یافته‌های توصیفی

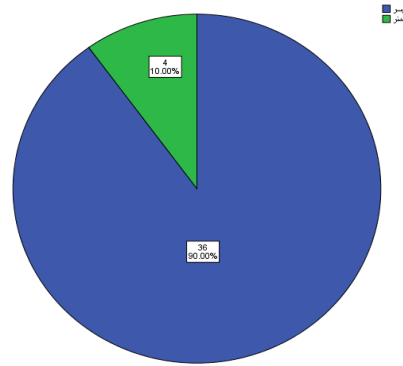
داده‌ها به تفکیک در دو گروه ۹ تا ۱۵ و ۱۵ تا ۱۸ سال مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌های حاصل از توصیف داده‌های جمعیت شناختی اطفال و نوجوانان بزهکار اعم از جنسیت، سن، نوع اتهام و رأی دادگاه نشان داد که ۴۰ مورد از دادنامه‌های بررسی شده مربوط به اشخاص ۹ تا ۱۵ سال بوده و ۶۰ مورد، توسط اطفال و نوجوانان ۱۵ تا ۱۸ ساله ارتکاب یافته است. ۹۳ درصد از بزهکاران پسر و ۷ درصد دختر هستند. از میان تصمیم‌های اتخاذ شده؛ ۴۷ مورد را حکم محکومیت، ۲۹ مورد قرار، ۱۸ مورد براءت و ۶ مورد را سایر تصمیم‌ها تشکیل می‌دهد. به لحاظ نوع اتهام وارد شده، بیشترین فراوانی متعلق به ضرب و جرح عمدی است و اجتماع و تبانی علیه امنیت و سرقت در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

در مورد حکم محکومیت دادگاه نیز، باید گفت بیشترین رأی صادره دیه است که ۱۹ تصمیم در این خصوص اتخاذ شده است. نگهداری در کانون اصلاح و تربیت، منع اقامت در استان یزد، انجام خدمات عمومی و جزای نقدی نیز پرتکرارترین آرای صادره هستند.

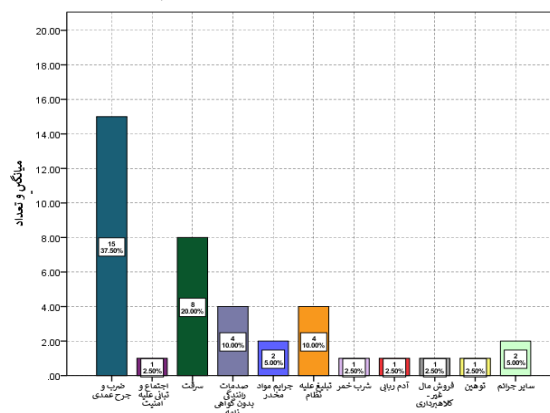
نوع پاسخ	دیه	رد مال	نصیحت به وسیله قاضی	نگهداری در کانون اصلاح و تربیت	خدمات عمومی رایگان	منع اقامت در یزد	جزای نقدی
فراوانی	۱۹ مورد	۷ مورد	۶ مورد	۱۴ مورد	۱۱ مورد	۱۳ مورد	۹ مورد

جدول ۳-۱-۱ فراوانی پاسخ‌های داده شده در احکام محکومیت

گروه سنی ۹ تا ۱۵ سال

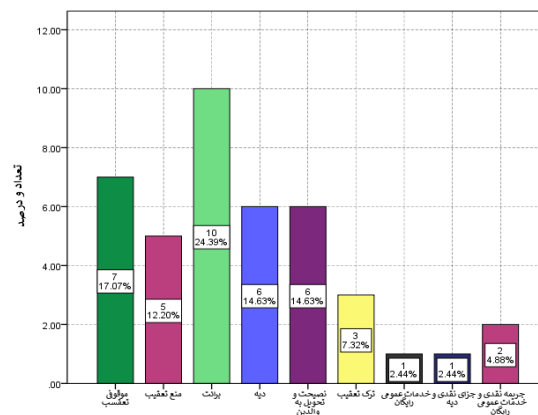

شکل ۳-۱-۲- نمودار دایره‌ای جنسیت در گروه سنی ۹ تا ۱۵ سال بر اساس نمودار ۳-۱-۲ در گروه سنی ۹ تا ۱۵ سال ۳۶ نفر برابر با ۹۰ درصد پسر و ۴ نفر برابر با ۱۰ درصد دختر بودند.

شکل ۳-۱-۳ نمودار میله‌ای درصد جرائم مختلف در گروه سنی ۹ تا ۱۵ سال

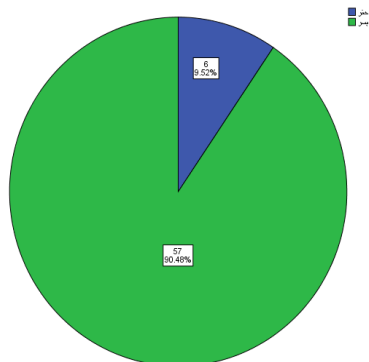
بر اساس یافته‌های جدول ۳-۱-۳ در گروه سنی ۹ تا ۱۵ سال بیشترین میزان جرائم ارتكابی مربوط به ضرب و جرح عمدی و کمترین جرائم مربوط به جرائم نظیر اجتماع و تبانی علیه امنیت، شرب خمر، فروش مال غیر، کلاهبرداری، توهین و سایر جرائم است.

شکل ۳-۱-۴ نمودار میله‌ای درصد و تعداد انواع پاسخ‌های ممکن در دادنامه به جرائم در گروه سنی ۹ تا ۱۵ سال

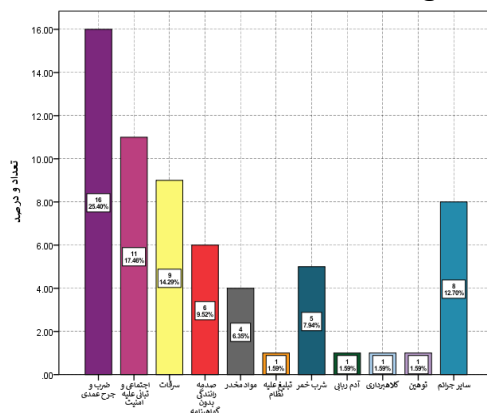
نمودار ۳-۱-۴ نشان می‌دهد که بیشترین میزان پاسخ‌های ممکن در دادنامه مربوط به برائت و کمترین مقدار مربوط به جزای نقدی و خدمات عمومی رایگان بوده است.

گروه سنی ۱۵-۱۸

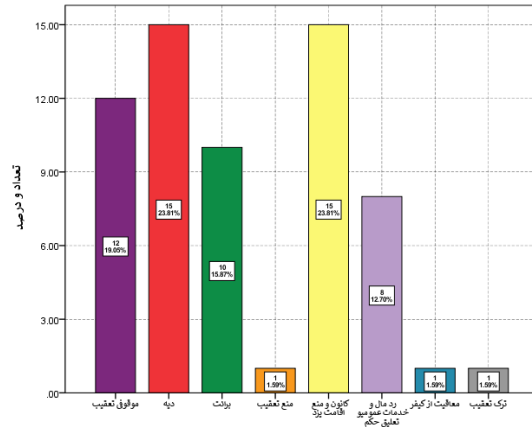
شکل ۳-۱-۵ نمودار دایره‌ای جنسیت در گروه سنی ۱۵ تا ۱۸ سال

بر اساس نمودار ۳-۱-۵ از میان جرائم ارتكابی ۹۰/۴۸ توسط پسرها و ۹/۵۲ درصد توسط دخترها انجام شده است. همان‌گونه که در نمودار مشخص است؛ پسران به‌وضوح سهم بیشتری در ارتكاب جرم دارند. باوجود این حضور بیش از حد مردان در آمار رسمی جرم و جنایت در مقایسه با زنان که از آن به‌عنوان شکاف جنسیتی در جرم و جنایت یاد می‌شود؛ در سال‌های اخیر کاهش یافته است. این روند هم در بزرگسالان و هم در نوجوانان مشهود است. به‌عنوان مثال، مطابق آمار رسمی در آمریکا در سال ۱۹۹۲، دختران تنها ۲۰ درصد از دستگیری نوجوانان را تشکیل می‌دادند. در سال ۲۰۱۳، سهم آن‌ها به ۲۹ درصد افزایش یافت و این نرخ در سال‌های اخیر نیز افزایش یافته است (Pusch, Holtfreter, 2018, 56).

شکل ۳-۱-۶ نمودار میله‌ای درصد جرائم مختلف در گروه سنی ۱۵ تا ۱۸ سال

بر اساس نمودار ۳-۱-۶ در گروه سنی ۱۵ تا ۱۸ سال، ۲۵/۴۰ درصد جرائم ضرب و جرح عمدی، ۱۷/۴۶ درصد اجتماع و تبانی علیه امنیت، ۱۴/۲۹ درصد سرقت، ۹/۵۲ درصد صدمات رانندگی بدون گواهی‌نامه، ۷/۹۴ شرب خمر بودند و جرائم تبلیغ علیه نظام، آدم‌ربایی، کلاهبرداری و توهین هر کدام ۱/۵۹ درصد از تعداد کل جرائم ارتكابی را به خود اختصاص داده بودند. ۱۲/۷۰ درصد نیز سهم سایر جرائم بود.

شکل ۳-۱-۷- نمودار میله‌ای درصد و تعداد انواع پاسخ‌های ممکن در دادنامه به جرائم در گروه سنی ۱۵ تا ۱۸ سال بر اساس نمودار ۳-۱-۷- بیشترین تعداد پاسخ‌های صادرشده در دادنامه مربوط به دیه و واگذاری به کانون اصلاح و تربیت و منع اقامت در یزد با ۲۳/۸۱ درصد بوده‌اند و ترک تعقیب، معافیت از کیفر و منع تعقیب با ۱/۵۹ درصد کمترین پاسخ‌های صادرشده بودند.

۳.۲. یافته‌های تحلیلی

در بخش استنباطی، تحلیل اطلاعات با استفاده از کدگذاری آزاد شروع شد و پس از بررسی متن دادنامه‌ها، معانی یکپارچه و منسجم که سازنده یک مقوله بودند از هم تفکیک شد. سپس این مفاهیم نام‌گذاری شدند. این بخش به دنبال یافتن پاسخ مناسب به این سؤال بود که الگوی پاسخ‌دهی به جرائم اطفال و نوجوانان در شهرستان یزد چیست. نتایج نشان داد که مقولات شامل سه الگوی پاسخ‌دهی به جرائم اطفال و نوجوانان در شهرستان یزد است. در جدول زیر (۳-۲-۱) فهرست الگوهای پاسخ‌دهی به جرائم اطفال و نوجوانان مفهوم‌سازی و پس از شاخص‌گذاری نشان داده شده است.

الگوی پاسخ‌دهی	شاخص‌های تعیین‌شده	نظریه‌های حامی
۱ الگو عدالت کیفری	۱. مسئولیت کیفری کامل ۲. دیه ۳. استفاده از کیفر بدنی (تازیانه) ۴. جزای نقدی ۵. دادرسی مشترک بین بزرگسالان و کودکان ۶. رد مال	نظریه‌های جرم‌شناسی نظریه‌های فردی سازی مجازات و اصل تناسب جرم با مجازات (نادی بابایی، غلامی، حاجی تبار فیروز جانی، اسماعیلی، ۱۳۹۹: ۱۸۶-۱۸۵).

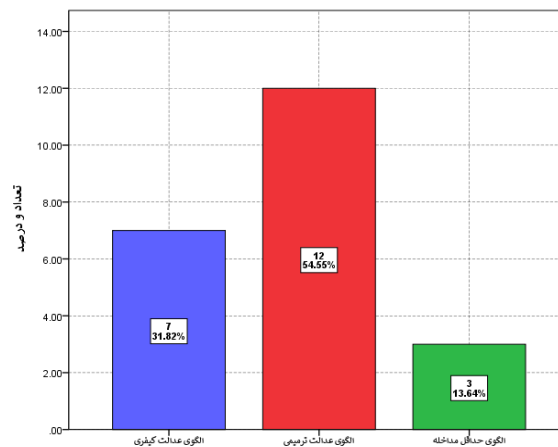
<p>۲</p> <p>الگو عدالت ترمیمی</p>	<p>۱. ناظر به صدمات، زیان‌ها، نیازها و علل جرم ۲. بزه دیده محور بودن ۳. تشویق بزه‌کار به قبول مسئولیت ۴. مشارکت همه افراد دعوا و جامعه محلی ۵. فرصت گفت‌وگو و مشارکت برای تصمیم‌گیری توسط طرفین ۶. نصیحت توسط قاضی و تحویل به والدین یا اشخاص حقیقی و حقوقی</p>	<p>نظریه‌های متناسب‌سازی پاسخ‌های کیفری شارپ (۱۹۹۸) رایت (۲۰۰۷) غلامی (۱۳۸۶) نیازپور (۱۳۹۶) (نادی بابایی، غلامی، حاجی تبار فیروز جانی، اسماعیلی، ۱۳۹۹: ۱۸۶-۱۸۵).</p>
<p>۳</p> <p>الگوی حداقل مداخله</p>	<p>۱. توسل به پاسخ‌های غیرسالب آزادی ۲. در صورت حکم به پاسخ سالب آزادی تعیین کوتاه‌ترین زمان ۳. تعیین حداقل جزای نقدی ۴. استفاده از تعویق و تعلیق ۵. استفاده از ظرفیت‌های محیطی</p>	<p>نظریه جمهوری خواه مایکل تونری (۱۹۹۴) قاعده‌ی درا. اصل اعتدال در اجرای کیفر. غلامی (۱۳۹۱). نظریه‌ی برایت ویت و پت (۱۹۹۰). (نادی بابایی، غلامی، حاجی تبار فیروز جانی، اسماعیلی، ۱۳۹۹: ۱۸۶-۱۸۵).</p>
<p>۴</p> <p>الگوی مدیریت خطر</p>	<p>۱. تعویق، تعلیق به گروه‌های کم ریسک ۲. حداکثر حبس به گروه‌های پر ریسک ۳. تحدید حدود شدید در تعلیق ۴. استفاده از پرونده شخصیت به‌منظور ارزیابی ریسک ۵. رسیدگی فوری</p>	<p>نظریه‌های مدیریت خطر. ایدئولوژی‌های نظم و قانون. غلامی (1386) (نادی بابایی، غلامی، حاجی تبار فیروز جانی، اسماعیلی، ۱۳۹۹: ۱۸۶-۱۸۵).</p>
<p>۵</p> <p>الگوی بازپروری (رفاه)</p>	<p>۱. وجود مشاور و مددکار ۲. استفاده از نظر مشاوران در دادنامه ۳. وجود پرونده شخصیت ۴. شخصی بودن پاسخ‌ها با توجه به پرونده شخصیت ۵. استفاده از پاسخ‌های باز اجتماعی کننده ۶. ارجاع به مراکز مشاوره</p>	<p>جنبش دفاع اجتماعی. نظریات استرانگ و ویت (1996). درونز و هس (2000). نیازپور (۱۳۹۶) (نادی بابایی، غلامی، حاجی تبار فیروز جانی، اسماعیلی، ۱۳۹۹: ۱۸۶-۱۸۵).</p>

جدول (۱-۲-۳) شاخص‌گذاری الگوهای پاسخ‌دهی به جرائم اطفال و نوجوانان

فراوانی	الگوی پاسخ‌دهی
۰ مورد	الگوی مدیریت خطر: میزان استناد به شاخص‌های این الگو جهت پاسخ‌دهی در دادگاه اطفال شهرستان یزد ناچیز بوده و حداقل در روند رسیدگی دادگاه، استفاده از شاخص‌های این الگو نظیر پرونده شخصیت به‌منظور ارزیابی ریسک یا رسیدگی فوری و تشدید مجازات اشخاص پر ریسک... جایگاهی ندارد.
۱۶ مورد	الگو عدالت ترمیمی: در دادگاه کیفری اطفال یزد الگوی عدالت ترمیمی جایگاه ویژه‌ای در رابطه با جرائم ارتكابی توسط اطفال و نوجوانان دارد به‌نحوی که در موارد زیادی با دخالت اطرافیان بزه دیده و بزه‌کار موضوع به

<p>صلح و سازش خاتمه پیدا می‌کند. مطابق بند ب ماده‌ی ۱۳ قانون آیین دادرسی کیفری گذشت شاکی یا مدعی خصوصی در جرائم قابل گذشت از موارد صدور قرار موقوفی تعقیب است. تعداد قرارهای ترک تعقیب و موقوفی تعقیب صادره از دادگاه کیفری اطفال یزد یکی از نشانه‌های الهام‌گیری از الگوی عدالت ترمیمی است. مدارک موجود در پرونده‌های موردبررسی نشانگر آن است که با دخالت مشاور دادگاه و توصیه‌ی قاضی، معمولاً اقوام بزه‌کار و بزه دیده، طی جلساتی به توافق و صلح رسیده‌اند و ضرر جبران یا بخشیده شده یا ترتیب پرداخت آن مشخص می‌شده است.</p>	
<p>الگوی حداقل مداخله: استناد به شاخص‌های این الگو بسیار موردتوجه در دادگاه اطفال و نوجوانان یزد بوده است و تقریباً در تمام مجازات تعزیری به حداقل میزان، بسنده شده است.</p>	<p>۱۹مورد</p>
<p>الگوی بازپروری (رفاه): متأسفانه استناد به این الگوی پاسخ‌دهی، در دادنامه‌های صادره از دادگاه اطفال یزد، ضعیف بوده و در هیچ‌یک از احکام صادره، استفاده از شاخص‌های دیدگاه رفاه، غالب نبوده است اما شاخص‌های این رویکرد نظیر استفاده از قاضی مشاور و تشکیل پرونده‌ی شخصیت، در دادگاه اطفال و نوجوانان یزد مورد استفاده قرار گرفته است. مناسب است؛ دادگاه اطفال و نوجوان توجه بیشتری به استفاده از شاخص‌های این الگو نظیر آموزش، درمان و الزام اطفال و نوجوانان در کلاس‌ها و دوره‌های آموزشی نشان دهد.</p>	<p>۹مورد</p>
<p>الگوی عدالت کیفری: در دادنامه‌های صادره از دادگاه اطفال شهرستان یزد علاوه بر جزای نقدی، حکم به دیه، نگهداری در کانون اصلاح و تربیت و منع اقامت در یزد نیز مورد استفاده قرار گرفته است. البته در مواردی نظیر الزام کودک و نوجوان به پرداخت دیه، با توجه به الزام قانونی، دادگاه‌ها، چاره‌ای جز استناد به الگوی عدالت کیفری ندارند.</p>	<p>۱۲مورد</p>

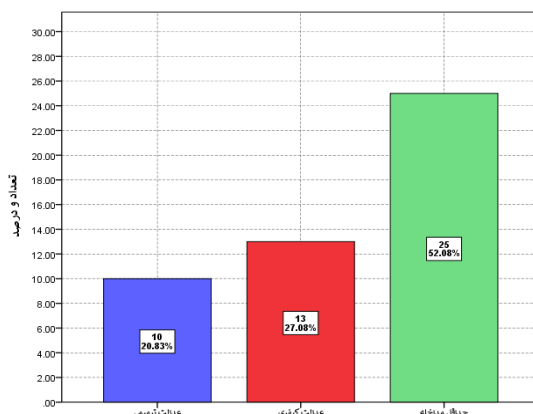
جدول ۳-۲-۲ فراوانی الگوهای پاسخ‌دهی به جرائم اطفال و نوجوانان ۹ تا ۱۸ سال در دادنامه‌های دادگاه اطفال و نوجوانان شهرستان یزد

شکل ۳-۲-۳- نمودار میله‌ای الگوی پاسخ‌دهی غالب در دادنامه در گروه سنی ۹-۱۵ سال

شکل ۳-۲-۳ نشان می‌دهد غالب شاخص‌های مورد استفاده در احکام صادره، ۵۴/۵۵ درصد در الگوی عدالت ترمیمی، ۳۱/۸۲ درصد در عدالت کیفری و ۱۳/۶۴ درصد در گروه الگوی حداقل مداخله قرار می‌گیرند. در مجموع، نتایج تحقیقات در کشورهای دیگر نظیر آمریکا، نشان داده است که برنامه‌ها و تمرین‌های رویکرد عدالت ترمیمی، در کاهش تکرار جرم، به میزان کم تا متوسط مؤثر است، اما دارای ویژگی افزوده‌ای است که به‌طور معنی‌داری ادراک رضایت و انصاف

را برای شرکت کنندگان (قربانی و جوانان بزهکار) افزایش می‌دهد. همین امر باعث افزایش استفاده از آن، از ۷۹ مورد در قوانین ایالتی در سال ۲۰۰۹ به ۲۲۹ مورد در سال ۲۰۱۹ شده است (Kimbrell, Wilson, Olaghere, 2023, 162). در پرونده‌های مورد بررسی در دادگاه اطفال و نوجوان به‌وضوح محرز است که قاضی و مشاور ایشان تمایل زیادی به استفاده از شاخص‌های الگوی عدالت ترمیمی مخصوصاً در رابطه با اطفال نشان داده‌اند به‌نحوی که با تجدید وقت یا تعیین وقت فوق‌العاده طرفین را به حضور در جلسه به همراه والدین، پذیرش اشتباه و جبران زیان دعوت کرده است.

شکل ۳-۲-۴- نمودار میله‌ای الگوی پاسخ‌دهی غالب در دادنامه در گروه سنی ۱۵-۱۸ سال

نمودار ۳-۲-۴ نشان می‌دهد شاخص‌های مورد استفاده در احکام صادره، ۵۲/۰۸ درصد الگوی حداقل مداخله، ۲۷/۰۸ درصد الگوی عدالت کیفری و ۲۰/۸۳ درصد در حوزه عدالت ترمیمی بوده‌اند.

نتیجه‌گیری

دادگاه کیفری ۲ اطفال شهرستان یزد در خصوص چگونگی برخورد با جرائم اطفال و نوجوانان از الگوهای پاسخ‌دهی متفاوتی پیروی کرده است. مشاهدات نشان می‌دهد که شاخص‌های سه الگوی حداقل مداخله، عدالت ترمیمی و عدالت کیفری، در دادنامه‌های دادگاه اطفال یزد بیشتر مورد استفاده قرار گرفته‌اند. با توجه به شاخص‌های تعیین‌شده و نمودارهای موجود در بخش سوم، آرای صادره در رابطه با جرائم ارتكابی توسط اطفال ۹ تا ۱۵ سال، در بیشتر موارد، منطبق با الگوی عدالت ترمیمی است. در پرونده‌های مرتبط با این گروه سنی در اکثر موارد با دخالت اطرافیان و مشاور و با پذیرش جرم توسط طفل و تلاش در جهت جبران خسارت، موضوع به صلح و سازش خاتمه پیدا کرده است. گاه نیز بزه دیده در این شرایط از گرفتن خسارت چشم‌پوشی کرده و تقاضای صدور قرار ترک یا موقوفی تعقیب نموده است.

با توجه به نمودارها و شاخص‌های تعیین‌شده، آرای صادره در رابطه با جرائم ارتكابی توسط اطفال ۱۵ تا ۱۸ سال، در بیشتر موارد، منطبق با الگوی عدالت حداقل مداخله است. در دادنامه‌های مربوط به این اطفال، در صورت صدور حکم محکومیت، حداقل میزان ممکن مدنظر قرار گرفته است و در اکثر موارد اجرای مجازات، تعلیق شده است. همچنین در بیشتر پاسخ‌ها به‌جای تعیین حبس از مجازات جایگزین حبس استفاده شده است. برخی از شاخص‌های حاکم در سایر الگوها، نظیر استفاده از مشاور در جلسه رسیدگی (الگوی بازپروری) در پرونده‌های اطفال و نوجوانان، استفاده‌شده است؛ اما الگوهای بازپروری و مدیریت خطر، رویکردهای بارز در دادنامه‌های صادره در دادگاه اطفال شهرستان یزد نیستند.

بیشترین جرم ارتكابی توسط اطفال و نوجوانان در شهرستان یزد ضرب و جرح عمدی بوده که نشانگر تمایل ایشان به حل و فصل مسائل خود با خشونت است. پیشنهاد می‌گردد قضات محترم دادگاه کیفری اطفال برای کیفردهی اطفال و نوجوان از ترکیبی از شاخص‌های الگوهای پاسخ‌دهی یا الگوی پاسخ‌دهی ترکیبی، استفاده کنند. به‌این ترتیب که شاخص‌های مثبت هر یک از الگوها شناسایی شده و ترکیبی از آن‌ها با توجه به شرایط طفل یا نوجوان، در پاسخ‌دهی مورد استفاده قرار گیرد.

بهره‌گیری از الگوی ترکیبی، مزایای متعددی دارد. با به کار بستن آن معایب مدیریت ریسک نظیر دخالت‌های نا به‌جا در زندگی افراد و حذف می‌گردد. همچنین در این الگو استفاده از شاخص‌های مثبت الگوی بازپروری و رفاه، می‌تواند مؤثر واقع شود. هرچند باید توجه داشت که توسل به این روش بدون در نظر گرفتن بودجه آن، در عمل اجرای آن را با مشکل مواجه می‌کند. به‌طور کلی به نظر می‌رسد دادگاه اطفال یزد در رابطه با هر دو گروه سنی، رویکرد مثبتی را پیش گرفته است؛ به‌نحوی که دغدغه قاضی و مشاور محترم دادگاه اطفال در ابتدا تلاش برای صلح و سازش است تا فرصتی برای حل و فصل دعوی اطفال و نوجوانان توسط والدین یا نزدیکان ایشان در خارج از دادگاه، داده شود. اما با توجه به اینکه در ۱۳ مورد دادگاه اطفال و نوجوانان یزد، تصمیم به منع اقامت فرد در استان یزد گرفته است؛ پیشنهاد می‌شود از این مجازات تکمیلی که علاوه بر کودک والدین او را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ صرف نظر شود. به‌علاوه با استفاده از شاخص‌های الگوی مدیریت خطر، نظیر شناسایی گروه‌های پرخطر، می‌توان عوامل افزایش‌دهنده‌ی خطر جرم را مدیریت و از ارتکاب یا تکرار آن جلوگیری کرد.

نکته قابل توجه آنکه به نظر می‌رسد دادگاه اطفال شهرستان یزد توجه زیادی به ریشه‌یابی علل ارتکاب جرم یا درمان طفل و نوجوان ندارد و در هیچ‌یک از دادنامه‌های مورد بررسی، ارجاع به مراکز مشاوره و بازپروری در دستور کار قرار نگرفته است. مطابق نظر مشاور این دادگاه، آرای صادره بیشتر با رویکرد تنبیه و بازدارندگی کودک است و لکن پیشنهاد ایشان صدور آرای است که علاوه بر تنبیه، جنبه آموزشی جهت درک بهتر مسائل اجتماعی داشته باشد. مشکلی که در اجرای این قبیل آرا وجود دارد؛ آن است که در حال حاضر، دادگستری یزد با سازمان انسانی خاصی جهت همکاری در رابطه با درمان، مشاوره و فعالیت اجتماعی اطفال و نوجوانان، دارای قرارداد نیست و هلال احمر و بهزیستی نیز پس از مذاکرات مشاور حاضر به همکاری در موارد مشخصی شده‌اند. در نتیجه بیشترین نگرانی در این رابطه، بازگشت کودک به جامعه بدون درمان یا اصلاح است که خود منجر به تکرار جرم و یا آسیب بیشتر به اوست لذا پیشنهاد می‌شود دادگستری یزد ضمن عقد قرارداد با مراجع دارای صلاحیت، شرایط استفاده از شاخص‌های الگوی رفاه مانند خدمات پزشکی، روان‌پزشکی را فراهم نمایند. گاه این اطفال و نوجوانان سن کم و شرایط ذهنی و روانی نامناسب دارند. در این موارد پیشنهاد می‌شود مجازات قانونی ایشان تعلیق گردد ولی موظف شوند به همراه والدین در چنین مراکزی حضور یابند و گزارش ماهانه آن را به اجرای احکام ارائه کنند.

References:

- Aazami, A., Valek, R., Ponce, A. N., & Zare, H. (2023). Risk and Protective factors and interventions for reducing juvenile delinquency: A systematic review. *Social Sciences*, 12(9), pp 1-18. DOI: <https://doi.org/10.3390/socsci12090474>
- Abroshan, Hooshang; Saybani, Alireza (1401). *Janbehaye Olgooye Edalat Keyfari Dar Pasokh Be Bezhkari Atfal Va Nojavan*. *Nashriye Tahghighat Hoghooghi*, 25(100), 128-111. Doi: 10.52547/JLR.2023.185325.1720 {In Persian}.
- Ardebili, Mohammadali (1394). *Hoghoogh Jazaye Omoomi*, Chap 41, Tehran: Mizan {In Persian}.
- Bergseth, K. J., & Bouffard, J. A. (2013). Examining the effectiveness of a restorative justice program for various types of juvenile offenders. *International journal of offender therapy and comparative criminology*, 57(9), pp 1054-1075. DOI: [10.1177/0306624X12453551](https://doi.org/10.1177/0306624X12453551)
- Bichler, G., Christie-Merrall, J., & Sechrest, D. (2011). Examining juvenile delinquency within activity space: Building a context for offender travel patterns. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 48(3), pp 472-506. DOI: <https://doi.org/10.1177/0022427810393014>
- Eker, A. (2010). *Analyzing patterns of juvenile delinquency in Turkey: A multilevel approach* (Doctoral dissertation, George Mason University).
- Esmaeilzabihi, Hasan (1397). *Tahlil Hoghooghi Ravan Shenakhti Noghsan Masuoliat Keyfari Ashkhas Balegh Zir 18 Saal Dar Parto Made 91 Ghanoon Mojazat Eslami Mosaveb 1392*, Payannameh Karshenasi Arshad. *Daneshgah Allame Tabatabae*, Tehran {In Persian}.
- Feld, B. C. (1998). Juvenile and criminal justice systems' responses to youth violence. *Crime and Justice*, 24, pp 189-261.
- Gal, T., & Moyal, S. (2011). Juvenile victims in restorative justice: Findings from the reintegrative shaming experiments. *The British Journal of Criminology*, 51(6), pp1014-1034. DOI: [10.1093/bjc/azr052](https://doi.org/10.1093/bjc/azr052)

- Gholami , Hossein (1391) . Asl Hadeaqali Boodan Hoghoogh Jaza, Fasnameh Pazhoohesh Hoghoogh Keyfari , 1(2) , 41-65 {In Persian }.
- Gholami , Hossein ; Moazen Zadegan , Hasan Ali ; Zaeri , Nafiseh (1398) . Olgooye Hadeaghal Modakhele Dar Pasokh Be Raftar Haye Moarez Ba Ghanoon Koodakan Va Nojavanan Dar Mojtime Ghazaei Shahid Fahmideh Tehran , Iran (1395-1396), Nashrieh Hoghoogh Koodak , 1(2) , 98-73 {In Persian }
- Ghoorchi Beygi , Majid ; Shahrani , Masoomeh (1397) . Mizan Sodoor Ahkam Bazparvaraneh Dar bezehkari Koodakan Va Nojavanan Bad Az Tasvib Ghanoon Mojazat Eslami 1392 , Nashrieh Hoghooghi Dadgostari , 82(102), 16-189 . Doi: <https://doi.org/10.22106/jlj.2018.32737> {In Persian }
- Jufri, M., Nazeri, N. M., & Dhanapal, S. (2019). Restorative justice: An alternative process for solving juvenile crimes in Indonesia. *Brawijaya Law Journal: Journal of Legal Studies*, 6(2), pp 157-169. DOI: <https://doi.org/10.21776/ub.blj.2019.006.02.03>.
- Kimbrell, C. S., Wilson, D. B., & Olaghere, A. (2023). Restorative justice programs and practices in juvenile justice: An updated systematic review and meta-analysis for effectiveness. *Criminology & Public Policy*, 22(1), pp161-195. DOI: [10.1111/1745-9133.12613](https://doi.org/10.1111/1745-9133.12613).
- Marshall, Tony. F. (1999). Restorative justice: An overview. London: Home Office.
- Mirnaghi Zade , Mirheydar ; Safri , Akbar (1396) . Moghayeseh Edalat Kelasik Ba Edalat Tarmimi, Fasname Elmi-Hoghooghi Ghanoonyar , 2(2) , 199-220 . {In Persian }.
- Nadi Babaei ,Hemmatollah ; Gholami , Hossein ; Haji tabar firoozjaei , Hasan ; Esmaeili , Hasan (1399). Olgooye Pasokhdehi Be Jaraem Atfal Va Nojavan Dar Nezam Ghazaei Iran ; Motaleye Moredi Dar Ostan Mazandaran, Majale Hoghooghi Dadgostari , 84 (111) , 173-191 . Doi: <https://doi.org/10.22106/jlj.2020.109536.2772> . {In Persian }
- Niazpoor , Amirhossein (1389) . Pasokh haye Edalat Keyfari Iran Be Bezehkari Atfal .Fasname Motaleat Pishgiri Az Jorm , 5(14) , 55-77 . {In Persian }
- Payan nameh Karshenasi Arshad . Daneshgah Allame Tabatabae , Tehran {In Persian }
- Pusch, N., & Holtfreter, K. (2018). Gender and risk assessment in juvenile offenders: A meta-analysis. *Criminal justice and behavior*, 45(1), pp 56-81. DOI: <https://doi.org/10.1177/0093854817721720>
- Rajabi , Farnaz ; Mehra , Nasrin (1396). Pasokhdehi Be Bezehkari Koodakan Va Nojavan Takhmini Ya Tarmimi ,Fasname Tahghighat Hoghoogh Keyfari Va Khosoosi , 13(32) , 121-85 {In Persian }
- Singh, J. P., Desmarais, S. L., Sellers, B. G., Hylton, T., Tirotti, M., & Van Dorn, R. A. (2014). From risk assessment to risk management: Matching interventions to adolescent offenders' strengths and vulnerabilities. *Children and Youth Services Review*, 47, pp 1-9. DOI: [10.1016/j.childyouth.2013.09.015](https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2013.09.015)
- Shamloo , Bagher ; Hosseini , Ensieh (1399) . Hagh Bar Salamat Ravan Koodakan Va Nojavanan Bezehkar Dar partoo Edalat Keyfari Efteraghi, Nashrieh Tahghighat Hoghooghi , 23(92) , 71-96 . Doi: [10.22034/JLR.2020.185035.1629](https://doi.org/10.22034/JLR.2020.185035.1629) {In Persian }.
- Shariati nia , Hesam ; Aghababae , Hossein (1403) . Baztab Andisheh haye Kalan Piramoon Hagh Keyfar Dar Model haye Siasat janae, Pazhooheshnameh Hoghoogh Keyfari , 15(1) . 99-116 . Doi: [10.22124/JOL.2023.23738.2365](https://doi.org/10.22124/JOL.2023.23738.2365) {In Persian }
- Skeem, J. L., Scott, E., & Mulvey, E. P. (2014). Justice policy reform for high-risk juveniles: Using science to achieve large-scale crime reduction. *Annual Review of Clinical Psychology*, 10, pp709-739. DOI: [10.1146/annurev-clinpsy-032813-153707](https://doi.org/10.1146/annurev-clinpsy-032813-153707).
- Tsui, J. C. (2014). Breaking Free do the Prison Paradigm: Integrating Restorative Justice Techniques into Chicago's Juvenile Justice System. *J. Crim. L. & Criminology*, 104, pp 635-666.
- White,Robb ; Haines , Fiona (1395) . Jorm Va Jjorm Shenasi , Salimi , Ali ; Karkhaneh , Mohsen ; Farid , Mokhatab Ghomi , Chap Hashtom , Ghom . Pazhooheshgah Hoze Va Daneshgah .{In Persian }
- Young, S., Greer, B., & Church, R. (2017). Juvenile delinquency, welfare, justice and therapeutic interventions: a global perspective. *BJPsych bulletin*, 41(1), pp 21-29. DOI: [10.1192/pb.bp.115.052274](https://doi.org/10.1192/pb.bp.115.052274)
- Zaeri , Nafiseh . (1397) . Olgoo haye Pasokhdehi Be Raftar haye Moarez Ba Ghanoon Koodakan Va Nojavanan Dar Mojtime Ghazaei Shahid Fahmideh Tehran Saal 1396-1395

استناد به این مقاله:

محمدی دهج، فاطمه. رحمت، محمد رضا؛ نفیسه، متولی زاده؛ نظری ندوشن، محمد (۱۴۰۳). «الگوی مطلوب پاسخ‌دهی به جرائم اطفال و نوجوانان؛ مطالعه موردی دادگاه اطفال و نوجوانان شهرستان یزد، سال ۱۴۰۱». پژوهشنامه حقوق کیفری، دوره ۱۵، پیاپی ۳۰، صص. ۱۴۱-۱۵۷
Doi: 10.22124/jol.2024.26981.2457

Copyright:

Copyright for this article is transferred by the author(s) to the journal, with first publication rights granted to *Criminal Law Research*. This is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

